

OGLAŠAJTE V
NAJBOLJŠEM
SLOVENSKEM
ČASOPISU

★
Izvršujemo vsakovrstne
tiskovine

ENAKOPRAVNOST

EQUALITY

NEODVIŠEN DNEVNIK ZA SLOVENSKE DELAVCE V AMERIKI

ADVERTISE IN
THE BEST
SLOVENE NEWSPAPER

★
Commercial Printing of
All Kinds

CLEVELAND, OHIO, MONDAY (PONEDELJEK), OCTOBER 12, 1953

STEVILKA (NUMBER) 200

Novi grobovi

JOE FRANK

V soboto zjutraj ob 5. uri je umrl po tri mesečni bolezni na svojem domu poznani mesar Joe Frank iz 7708 Dearborn Ave. na zapadni strani mesta. Star je bil 57 let ter je bil doma iz vasi Erjavce, št. 13, fara Hrušica pri Ilirski Bistrici. V Ameriko je prišel leta 1923. Dolga leta je delal po raznih klavnicah, zadnja leta pa je vodil lastno podjetje Carnegie Provision Co. na 7541 Broadway. Bil je aktiven na društvenem polju, član in bivši predsednik društva Velebit, št. 544 SNPJ ter sedaj blagajnik Doma zapadnih Slovencev na 6818 Denison Ave., ter član Eagles organizacije.

Tukaj zapuša soprogo Frances, rojena Mahne, sina Albert, hčeri Mrs. Julia Swinderman in Mrs. Mary Wisniewski, štiri vnukne in dve vnukinji. Pogreb se vrši v tork zjutraj ob 10. uri iz pogrebnega zavoda Martens na 9811 Denison Ave., v cerkev sv. Martina na West Blvd. in Lorain Ave., ter nato na pokopališče Holy Cross na Brookpark Rd.

MARIE COLAN

V St. Alexis bolnišnici je umrla v soboto zvečer ob 11.45 uri Marie Colan, rojena Hraster, stara 41 let. Stanovala je na 3447 E. 116 St. Rojena je bila v Clevelandu.

Tukaj zapuša soproga Anthony, otroke: William, Claudette, Marilyn in Roger; Hein, mater Mrs. Mary Hraster, rojena Paulich, brata William Hraster, ki vodi Mell-O-Bar gostilno na E. 75 St. in St. Clair Ave., ter sestre Mrs. Elsie Urbich in Marlene Dobrin. Pogreb se vrši v sredo zjutraj ob 9.30 uri iz Zakrajskega pogrebnegega zavoda v cerkev sv. Vida ob 10. uri ter nato na pokopališče Calvary.

MICHAEL FRANKO

V Sugar Grove, Pa., je umrl v petek zvečer Michael Franko, ki je preje stanovan na E. 70 St., pred štirimi leti pa se je s svojo družino preselil na farmo v Sugar Grove, Pa. Doma je bil iz Podgradca, fara Čatež pri Brezicah na Dolenjskem. V Ameriki se je nahajal od leta 1912. Bil je član društva Slovencev, št. 1 SDZ.

Tukaj zapuša soprogo Mary, rojena Zupančič, hčer Mary, štiri vnukne in druge sorodnike, v stari domovini sestro Heleno Barkovič in v Nemčiji brata Antona. Pogreb se vrši v tork zjutraj ob 9.30 uri iz Grdinovega pogrebnegega zavoda, 1053 E. 62 St., na pokopališče Calvary.

CHARLES BELAJ

Po dveletni mučni bolezni je umrl na domu svoje sestre Charles Belaj, star 67, samski. Preje je stanovan na 5801 Prosser Ave., sedaj pa pri sestri na 14421 Saranac Rd. Doma je bil iz Sodražice pri Ribnici, kjer zapuša več sorodnikov. V Ameriki se je nahajal 50 let in je delal 25 let pri White Motor Co. Tukaj zapuša več sorodnikov poleg sestre Mrs. Mary Komidar. Pogreb se vrši v sredo zjutraj ob 10. uri (Dalje na 2. strani)

LABODJA PESEM CHURCHILLA: ZA SESTANEK ŠTIRIH

MARGATE, Anglija, 11. oktobra—“S predsednikom sovjetske vlade Malenkovic se je nujno sestati in se z njim na prijateljski neformalni način in osebnem stiku porazgovoriti o dogovoru med Vzhodom in Zapadom, da ena, kakor druga stranka da jamstvo, da ne bo napadla.” To je bila glavna vsebina zunanjega političnega govora, ki ga je imel Winston Churchill na občnem zboru britanske konservativne stranke.

Churchill je prepričan, da če pride do tega sestanka in če se oba bloka dogovorita, da drug drugega ne bosta napadla, se bo svetovna napetost znižala, morda celo odpravila za pet do deset bodočih let.

Churchill je dalje podal zapornjo izjavo o vlogi Amerike v svetu.

“Če bi bile Združene države pred prvo svetovno vojno in pa med prvo in drugo svetovno vojno tako zainteresirane na hranitvi svetovnega mira, na ohranitvi svobode, kot so sedaj, potem morda ne bi bilo prišlo do prve svetovne vojne, gotovo pa ne bi imeli druge svetovne vojne. Prepričan sem, da z mogočno ameriško pomočjo odstranimo tretjo svetovno vojno.”

Stališče Amerike

Tako predsednik Eisenhower, kakor državni tajnik John Foster Dulles čutita potrebo, da se Združene države porazgovorijo s Sovjetsko zvezo. Njuno stališče pa je naslednje:

Združene države so bile nad Sovjetsko zvezo do sedaj samo razočarane. Ne prazne besede, marveč dejanja! Sovjetska zveža naj z dejanji dokaže, da ji je res za mir in za odstranitev mednarodne napetosti. Le tedaj, če bo Amerika videla pozitivna dejanja, se bo lahko zanesla na Sovjetsko zvezo, da je ta spremeni svojo politiko, ko se do sedaj ni držala sklenjenih dogovorov; vse akcije, ki so šle za pomiritev, bodisi v posameznih dogovorih med državami, bodisi v krogu Združenih narodov, pa sabotirala. Amerikanci zamerijo Sovjetom zlorabljanje pravice “veta” v Varnostnem svet.

Kaj pa bi bilo pozitivno dejanje? Vsaka odločitev Moskve, ki bi bila ustvarjalna, na primer mirovna pogodba z Avstrijo ali z Nemčijo.

Državno tajništvo uradno k sedanemu staremu in novemu Churchilllovemu predlogu ni izdalo nobenega uradnega komentarja. Trdi pa, da čas ni zrel, da bi se sestali poglavarji štirih velesil—Združenih držav, Sovjetske zveze, Velike Britanije in Francije, in se ponavljala fraza, “ne praznih besed, marveč dejanja.”

ZBLIŽEVANJE DELAVSTVA

WASHINGTON, 11. oktobra—Ko se bliža letni občni zbor delavske unije CIO, ki se bo vršil v Clevelandu, podajajo delavski voditelji AFL izjave, ki so zelo vzpodbudne.

Ni nobenega dvoma, da je delavstvo, združeno v uniji AFL, za to, da pride do čim ožjega sodelovanja med ameriškim organiziranim delavstvom.

Unija AFL si je izbrala nov odbor, ki ima posebno nalogo, da pregleda tiste točke pravil in delovanja ene kakor druge unije, ki so kamen spodbude med AFL in CIO.

Med obema unijama se v smi-

Podpora kmetom

WASHINGTON, 11. oktobra—Odbor za kmetijske zadeve v spodnji zbornici je pozval kmetijskega tajnika Bensona, da naj stori vse, da cene goveji živini ne bodo več padale.

Federalna vlada naj nakupi meso, kakor to določa program o pomoči kmetijstvu, živinorejcem pa garanta najnižjo ceno goveji živini, vsaj do zadnjega decembra 1953.

Odbor je mnenja, da je cena goveji živini doživela v zadnjem času najnižje stanje.

TRUMAN JE POPULAREN

Izvedli so glasovanje, kdo je danes najbolj popularna osebnost v Združenih državah. O komu se največ govori in kdo je najbolj poznan. Večina se je izjavila za bivšega predsednika Trumana. K njegovi popularnosti mu je veliko pripomogel njegov spis “Gospod državljani,” v katerem Truman opisuje svoje življenje, predvsem kot ameriškega predsednika, z duhovitimi izreki, ki se objavljajo tudi v dnevnem časopisu.

VOLITVE NA NORVEŠKEM

OSLO, 12. oktobra—Danes se vršijo na Norveškem splošne državnozborske volitve. Volitve so vobče važne, ker gre za to, ali bo delavska stranka prestala preizkušnjo. Delavska stranka na Norveškem je na vladi od leta 1935, od leta 1945 pa ima v parlamentu absolutno večino. Večkrat se je ta stranka s svojim delom primerjala z britansko “labor party.”

Na operaciji

Splošno poznani Mr. Joseph Birk, ki vodi gostilno na 8012 St. Clair Ave., se nahaja v Doctor's bolnišnici, kjer se bo danes podvrnil operaciji. Obiski začasnoro niso dovoljeni. Želimo mu skorajšnjega popolnega okrevanja.

Nova telefonska številka

Mr. Frank Kure, bivajoč na R.F.D. 1, Newbury, Ohio, ki dela vsakovrstna kleparska dela, sporoča, da ima sedaj novo telefonsko številko, ki je: Newbury 1-283.

PAZI, KJE SE BOŠ UBIŁ!

Če se v Ameriki smrtno ponesrečiš, ali da potuješ po železnici, ali z letalom ali na avtobusu, ali če pride do avtomobilskega karambola, ali bo po vseh zveznih državah naše Amerike prisojena enaka odškodnina, namreč za tebe na roke tvojim dedičem? Na prvi pogled bi mislili, da, ker živimo v demokratski Ameriki, kjer smo vsi enaki, bo odškodnina povsod enaka. Temu pa ni tako.

Če se ubiješ v Coloradu, bo odškodnina \$10,000, enako, če v Virginiji in Maine. Po \$15,000 se bo izplačalo v državah Kansas, Wisconsin, New Hampshire, Missouri in v Indijani; \$17,500 boš dobil v Minnesoti. Po \$20,000 izplačajo Južna Dakota in Illinois ter Massachusetts. Največ izplača zvezna država Virginia, in sicer \$25,000. Preko omenjenih zneskov ne gre nobena odškodnina.

SEVERNA KOREJA SE OBOROŽUJE

PANMUNJOM, 12. oktobra—Zavezniško poveljstvo je vložilo pri komunistih in pri komisiji, ki nadzoruje izvajanje premirja na Koreji, oster protest. V Severno Korejo prihajajo sestavni deli letal in to preko Mandžurije. Letala se nato sestavijo na letališčih Severne Koreje. Severni Korejci s tem kršijo določbe o premirju.

NA ZANIMANJA ZA POLICIJO

BUFFALO, 11. oktobra—Mestna občina je razpisala natečaj za policijsko službo. Začetna plača \$3,700 na leto. Leta 1950 se je na podoben razpis oglasilo 759, letos pa samo 324 kandidatov. V mestu dobijo policaji po štirih letih službe \$4,000 letne plače, redno delo pa znaša 44 ur na teden.

NAŠEL LASTNI ZAKLAD

LISBON, O., 11. oktobra—Kmet Brinker je meseca aprila lanskega leta izgubil svojo denarnico, ko je orl na polju. V denarnici je bilo \$95 gotovine in nekaj osebnih listin. Ko je letos zopet orl, je prišla na svetlo ista denarnica z vso vsebino. Denar je obledel, osebnostne listine pa so ostale dobro ohranjene.

RUSIJA IMA

“H” BOMBO

MOSKVA, 11. oktobra—Ivan Bardin, podpredsednik sovjetske akademije znanosti, je napisal v listu “Izvestia,” ki je glasilo sovjetske vlade, članek, v katerem potrjuje, da ima tudi Sovjetska zveža vodikovo bombo. Bardin pozdravlja napredek ruske znanosti. Atomsko energija pa se bo, po izjavi Bardin, uporabljala v miroljubne namene.

STAVKA V GUIANI

GEORGETOWN, Britska Guiana, 11. oktobra—Domače levčarske stranke so oklicale splošno stavko za celo Guiano. Domačini pozivljajo prebivalstvo, da nima z Angleži nobenega stika več. Tudi blago, ki prihaja iz Anglije, naj se bojkotira.

Angleži s svoje strani stalno ojačujejo svojo vojaško silo z vsemi vrstami orožja.

Družabni sestanek

Članice društva Svobodomiselnih Slovencev, št. 2 SDZ so vabljene na družabni sestanek, ki se vrši v sredo popoldne, 14. oktobra pri članici Olgi Schutte na 982 E. 78 St.

Trst naj gre k Italiji, slovenske vasi v okolici pa k Jugoslaviji--Tito

JUGOSLOVANSKE OBOROŽENE SILE V ZONI “B”

GREENLEASE NAJ ADOPTIRA

KANSAS CITY, 11. oktobra—Družina Greenlease, kateri je bil ugrabljen in ubit sinček, šestletni Bobby, je dobila ponudbo, da adoptira—sprejme za svojega sinčka sedem mesečnega sinčka iz družine Darnell, Nashville, Tenn.

Ponudbo je stavila Margaret Darnell, mati 13 otrok, sicer razporečena in stara 40 let. Sedaj živi od javne podpore in dobiva na mesec zase in za svoje otroke \$260. Razporečila se je neposredno pred rojstvom sinčka Tonya, katerega sedaj ponuja družini Greenlease v posinovitev.

“Ne ve, kaj govori”

INDIANAPOLIS, 11. oktobra—Bivši predsednik Harry S. Truman je govoril na sestanku demokratov in je obračunal z republikanskim senatorjem William Jennerjem. Senator Jenner je trdil, da so se komunisti vgnezdili v vse ameriško življenje, tudi v federalno vlado in razne odbore kongresa.

“Nikdar nisem bil prepričan, da bi Jenner vedel, kaj govori. Tudi danes nisem prepričan. Jennerju nisem nikdar odpustil, da je označil generala Marshalla za izdajalca. Če bi bil Marshall izdajalec, kar je o njem trdil Jenner, potem bi Združene države ne imele več dobrih državljanov,” je dejal Truman.

NEMIRNI ČASI ...

NEW YORK, 11. oktobra—Podjetje Globes, ki prodaja globuse, torej zemljepisne karte v obliki oble, javlja, da je zanimanje Amerikancev za globuse zelo naraslo. Na dan jih prodajo dva tisoč. Današnji svetovni dogodki in Amerikanci v svetu, raztreseni skoraj po vseh delih sveta, nadajajo skrb za bodočnost—vse skupaj je pripomoglo k temu, da imajo mnogi radi doma globus, da se na najlažji način orientirajo o dogodku in o kraju, kjer se je dogodek izvršil.

Išče se darovalce krvi

Mrs. Elizabeth Medic iz 1213 E. 169 St. se nahaja v Euclid-Glenville bolnišnici. Ker njeno stanje zahteva transfuzijo krvi, prosi družina prijatelje, ki bi bili pripravljeni darovati kri, da se zgledajo pri Blood Bank v bolnišnici. Ako je kdo zadnje čase daroval Rdečemu križu kri in ima izkaz za to ter želi družini pomagati, lahko izroči izkazilo bolnišnici in navede svojo željo.

ZVER V ČLOVEŠKI PODOBI

RUSHVILLE, Neb., 1. oktobra—Devetnajstletni McClain je policiji priznal, da je ubil 13-letno Karen Talbot, ker mu ni dovolila, da jo poljubi.

Karen Talbot je izginila brez sledu dne 20. avgusta. Izhaja iz premožne družine in je bilo splošno mnenje, da je bila ugrabljena in se bo za njo zahtevala visoka odkupnina.

McClain je sedaj priznal, da je dne 20. avgusta srečal deklico, ko se je vračala iz kina. Pobil jo je v svoj avtomobil, med potjo pa jo je skušal poljubiti. Ker se mu je Karen uprla, jo je McClain najprej s pestmi pobil

Predsednik Jugoslavije maršal Tito je stavil svoj zadnji predlog, kako naj se reši spor med Jugoslavijo in Italijo, s tem pa tako imenovano tržaško vprašanje. Občina Trst, razume se tudi luka, naj pripade Italiji. Ostale občine, ki so v današnji zoni “A” v okolici Trsta, vse s slovenskim prebivalstvom, pa se priključijo k Jugoslaviji. Zona “B,” ki je zasedena po Jugoslovanih, naj definitivno pripade Jugoslaviji.

V Jugoslaviji se nadaljujejo protestne manifestacije zoper zadnji sklep Washingtona in Londona, da se zona “A” v celoti priključi Italiji, glede zone “B” pa naj se pogajata direktno Jugoslavija in Italija.

Tito je dal ukaz, da se pojačijo jugoslovanske čete v zoni “B.” Ko sta se ustanovili obe zoni, je bilo določeno, da naj imajo Amerikanci in Angleži v zoni “A” po pet tisoč vojakov, Jugoslovani v zoni “B” enako pet tisoč vojakov. Jugoslovanske čete v zoni “B” so se sedaj pomnožile z vsemi vrstami orožja.

Občine izven Trsta, ki sestavljajo zono “B,” so izven vsakega dvoma slovenske občine. Tito jih zahteva zase. Ti kraji so malo zaledje železnice, ki vodijo iz Trsta, bodisi doli na jug v Italijo, bodisi proti severu v Avstrijo.

Če bi šel samo Trst kot občina k Italiji, potem bi šlo za več ali manj strnjeno slovensko naselje v dveh predmestjih, oziroma krajih z imeni Barkovlje in sv. Ivan. V občini Trst pod Italijo bi tako ostalo nekaj deset tisoč Slovencev.

Najnovejše vesti pravijo, da bodo zavezniki začeli z umikanjem svojih čet, sedaj kakih sedem tisoč po številu, že prihodnji mesec. Spraznitev bi bila izvršena najkasneje do božiča.

Odmevi v Ameriki

Dne 8. oktobra je izšla skupna izjava ameriške in britanske vlade, da se uprava zone “A” prepusti Italiji in da Amerikanci in Angleži umaknejo svoje čete iz te zone. Z drugimi besedami—zona “A” se priključi Italiji.

Od jugoslovanske strani se je protestiralo doma in v tujini. Jugoslovanski poslanik v Washingtonu Popović je enako protestiral.

Ameriško državno tajništvo je ob podani izjavi dne 8. oktobra dalo kratek komentar, da bo ta korak Washingtona in Londona zblizal aka naroda. Kako—tega ni povedal.

Harold Hagen, republikanski poslanec iz Minnesote se je mudil pet tednov v Jugoslaviji. Raz-

govarjal se je tudi s Titom. Spričo omenjene izjave obeh vlad je Hagen dejal, da je ta korak napačen. Trst naj bi bil internacionalen, njegova luka prosta, upravljena pa po komisiji, ki bi bila mednarodno sestavljena.

Poslanec Fulton, republikanec iz Pennsylvanije, je zahteval, naj se takoj ukine ameriška vojaška pomoč Jugoslaviji, to pa radi zadržanja maršala Tita, ki se je uprl odločitvi Washingtona in Londona.

V Beogradu so manifestantje nosili karikature italijanskega ministrskega predsednika Pelle na vislicah.

V Trstu so po ulicah razobesili italijanske zastave.

Italijanska propaganda širi v svet vesti, da so Jugoslovani v zoni “B” izgnali nekatere Italijane, njihove domove pa porušili. Tudi se trdi, da se ustanovljajo v zoni “B” prostovoljne partizanske legije, ki naj vkorakajo v Trst in preprečijo, da bi Trst padel pod Italijo.

V govoru, ki ga je imel maršal Tito v Leskovcu, kjer je stavil svoj zadnji predlog, kakor gori omenjeno, je Tito med drugim tudi zatrdil:

“Ako se ta zadnji predlog, da gre samo mesto Trst pod Italijo, ne sprejme, potem ne bo miru v tem delu sveta.”

Ameriške in britanske čete v zoni “A” se že pripravljajo na odhod.

Amerikance pretepen

BEograd, 12. oktobra—Manifestacije zoper zavezniški sklep glede Trsta se nadaljujejo po celi Jugoslaviji. Neki uradnik ameriške propagandne pisarne v Beogradu je bil od razjarjene množice pretepen.

Predsednik Tito je govoril v Skoplju v Makedoniji, kjer ni ponovil prejšnjega predloga, da je pripravil dati občino Trst Italiji, če ostali kraji zone “A” pripadejo Jugoslaviji, pač pa je zagrozil, da če bodo italijanski vojaki vkorakali v Trst, bodo tudi jugoslovanski.

ANGLEŽI SO SE POBOLJŠALI

LONDON, 11. oktobra—Policija je izdala poročilo, po katerem sledi, da so se zločini v britanski prestolnici letošnjega leta zmanjšali kar za 8,000 slučajev. Angleži pravijo, da se bližajo normalnim razmeram, na katere ne bo več vplivalo vojno in povojno razpoloženje.

Nesrečna puška

V družini Lundy, ki stanuje na Churchill Ave., je prišlo do družinske tragedije. Trinajstletni sin je imel opravka s puško, ki se je ponesreči sprožila. V puški pa je bil naboj. Kroglja je pogodila štiriletno sestrico naravnost v glavo in jo ubila.

"ENAKOPRAVNOST"

Owned and Published by
THE AMERICAN JUGOSLAV PRINTING & PUBLISHING CO.
231 ST. CLAIR AVENUE CLEVELAND 3, OHIO
Henderson 1-5311 — Henderson 1-5312
Issued Every Day Except Saturdays, Sundays and Holidays

SUBSCRIPTION RATES—(CENE NAROČNINI)
By Carrier and Mail in Cleveland and Out of Town:
(Po raznašalcu in po pošti v Clevelandu in izven mesta):
For One Year—(Za eno leto) \$10.00
For Six Months—(Za šest mesecev) 6.00
For Three Months—(Za tri mesece) 4.00

For Canada, Europe and Other Foreign Countries:
(Za Kanado, Evropo in druge inozemske države):
For One Year—(Za eno leto) \$12.00
For Six Months—(Za šest mesecev) 7.00
For Three Months—(Za tri mesece) 4.50

Entered as Second Class Matter April 26th, 1918 at the Post Office at Cleveland, Ohio, under the Act of Congress of March 3, 1879.

104

IN ZA TRST SO VADLJALI...

(1)

Dne 9. aprila 1951 smo začeli v "Enakopravnost" razpravljati o vprašanju Trsta. Prvi članek smo naslovili s "Trst in Slovenci." Za nas Slovence je Trst z njegovo okoliščino važen, ker pač tam bivajo Slovenci. Misel, ki nas je vodila ob pisanju tega in nadaljnjih člankov, je bila stvarnost, kakor se v raznih magazinih in knjigah kako vprašanje mora reševati in obravnavati le stvarno. Stvarnost v časopisu ima le drugi bolj ljudski slog. Vsebinska pa mora ostati ista in je ločiti propagando, politiko in razne strankarske namene, če hočemo imeti pred očmi res pravo sliko. Domisljivost, neorientiranost se redoma maščujete, vsaj pa razočarate. Misel stvarnosti nas vodi tudi sedaj, ko sta Washington in London odločila nekaj novega o Tržaškem ozemlju.

Trst je naš! To parolo je skušala prevesti v dejanje jugoslovanska politika in vojska ob koncu zadnje svetovne vojne. Jugoslovanska osvobodila vojska je meseca maja 1945 vkorakala v Trst in tam skupno s tržaškimi komunisti organizirala posebno upravo, kateri je predsedoval komunist Italijan.

Angleški maršal Alexander, takratni zavezniški poveljnik v Sredozemlju, kasneje britanski guverner v Kanadi, sedaj vojni minister vlade Winstona Churchilla, je Titu ukazal, da odide iz Trsta, ker sicer... Tito je 12. junija zapustil Trst, v mestu in v okolici se je začela tako imenovana vojaška zavezniška uprava. V kasnejši dobi se je rodilo Svobodno tržaško ozemlje. To ozemlje naj bi bila mala država med Jugoslavijo in Italijo. Na čelu uprave naj bi bil guverner, ki ga imenuje Varnostni svet Združenih narodov. Ustava je predvidevala dvojezičnost. Italijanščina in slovenščina naj bi bile uradni jezik, kasneje po potrebi celo hrvaščina. Tržaško ozemlje kot država z vsemi določili te ustave bi zaživel pravo življenje, torej, da bi bile določbe veljavne, takrat, ko bi bil imenovan guverner. Do imenovanja guvernerja ni prišlo, določba statuta o Tržaškem ozemlju, ker v celoti, tudi v posameznih določilih ni stopila v veljavo, torej tudi ne tisti stavek, ki pravi, da je slovenščina poleg italijanščine uradni jezik. Ko so zavezniški zavzeli vse ozemlje bivše Italije, razen Istre, so namreč določili, da stopi na vsem ozemlju zopet v veljavo italijanska ustava z njenimi zakoni, razen v kolikor jo je spremenil kasneje nastali fašistični režim. Z drugimi besedami, fašistični paragrafi so odpadli.

Z imenovanjem guvernerja ni šlo, vsled tega tudi ni šlo s samostojnim Svobodnim tržaškim ozemljem. Sledila je izjava zapadnih zaveznikov, da se Svobodno tržaško ozemlje vrne nazaj k Italiji. V razmerju med Jugoslavijo in Italijo glede ureditve državnih meja, sporne ravno na ozemlju Svobodnega tržaškega ozemlja, so nastopili sledeči momenti:

Jugoslavija je predlagala naj se zona "A" z mestom Trstom in njegovo luko skupno upravlja. Italijani po polovici, Jugoslovani po polovici. Italija je ta predlog odbila.

Jugoslavija je predlagala, da se mesto Trst z njegovo luko internacionalizira, ostalo ozemlje zone "A," ki je itak naseljeno strnjeno po Slovencih, pa priključi k Jugoslaviji, oziroma k zvezni državi Sloveniji. Italija je ta predlog odbila.

Italija je od svoje strani, predlagala, naj se tako v zoni "A," kakor v zoni "B" izvede plebiscit. Splošno ljudsko glasovanje naj tako odloči, kam hoče prebivalstvo, ali k Italiji, ali k Jugoslaviji. Jugoslavija je ta predlog odbila. Zadnji predlog Tita: Mesto Trst k Italiji, vse zaledje k Jugoslaviji.

Washington in London sta sklenila:

Zona "A" s Trstom vred naj gre nazaj k Italiji. Glede zone "B," ki je sedaj pod jugoslovansko upravo, gre za Istro gori do Kopra, da naj se obe vladi v Rimu in v Beogradu sami med seboj porazgovorita. Ameriška in londonska vlada torej ne priznava, da bi Jugoslavija imela pravico do teh krajev. Malo pojasnila: Sporno Tržaško ozemlje, sploh sporno ozemlje med Jugoslavijo in Italijo, obsega dve zoni, "A" in "B." V zoni "A" gre za Trst in luko z malim zaledjem, ki se vleče ob obali. Zona "B" obsega polotok Istro, znani mesti pa sta Pola in Koper.

L.C.

Urednikova pošta

DVE OPERNI PREDSTAVI

CLEVELAND, Ohio — Prvi-krat v Clevelandu v slovenskem jeziku in od pevcev Slovencev se bo v nedeljo, 1. novembra ob štiri popoldne v Slovenskem narodnem domu na St. Clairju pela in igrala svetovno znana in priljubljena "Cavalleria Rusticana" italijanskega komponista Pietra Mascagni ter I. Pagliacci (Bajazzo) Ruggiera Leoncavallo, istotako kompozicija Italijana. Sta to dve kratki operi, prva v enem dejanju, druga pa je dvodejanka s prologom.

Radi vsebinske in stilistične sličnosti ter sorodnosti in pa, ker sta oba dosti kratki, se navadno izvajata na svetovnih odrih na istem programu še danes. Saj si "Cavallerie" brez "Bajazza" kar misliti ne moremo. Tega mnenja je bil tudi g. Anton Šubelj, ravnatelj in vodja pevskega zbora Glasbene Matice. Pod njegovo taktirko bodo peli in igrali obe operi v slovenskem jeziku. Kakor vedno, je tudi tokrat neumorni g. Šubelj sam sestavil slovenski prevod obeh del.

Ne zborovodja, ne pevci se niso bali truda, tudi v najbolj vročih pasjih poletnih dneh, ampak so stalno marljivo vežbali in še vežbajo, da vam bodo mogli pripraviti tako velik užitek v nedeljo, 1. novembra, obenem pa vas — posebno one, ki niso imeli in nimajo prilike poslušati opere v opernih gledališčih — seznaniti

s tema dvema operama, ki sta ne samo svetovno priljubljena, znani in stalno na repertoarju, ampak rekel bi, že skoraj ponarodeli. Strasti in težnje, kreposti in vrline, vsa skala človeških občutkov, ki je v njih izražena v nebeško lepih, nesmrtnih melodijah, se mora dojmiti vsakogar. Imeli ste priliko slišati Glasbeno Matico v par prizorih iz "Cavallerie" predlani, in vem, da so vam ostali v najlepšem spominu izborni solisti in neprekosljivi zbor. Letos boste pa imeli priliko videti in slišati celo "Cavallerio," poleg nje pa še vso opero "I Pagliacci." Uživali boste v petju vsem dobro znanih koncertnih solistov: sopranistke ge. Safred in gđ. Budan, ge. Žagar, altistinja ge. Price, tenorjev gg. Kenik, Turel, bariton g. Bradač.

Med drugim boste videli "oder na oder" in igro med igro... slišali prekrasne cerkvene melodije, serenade, prošnje, pesmi ljubezni, strasti, maščevanja, sovraštva, tožbe, višek sreče, upub, ljubosumnost, koketnost, kapricioznost, itd.

Kdor hoče kaj več zvedeti, pa naj si nabavi ali rezervira vstopnico, ki so po tri, dva, en in pol in po dolarju. Radi vam jih bodo dali člani zbora, gospod ravnatelj Šubelj in pa gospe v Oražmovi trgovini. Ne odlašajte, ker občinstvo pridno sega po njih in zato "izginjajo" kot kruh v roki. Joško Meršol.

Dobrodelna priredba

CLEVELAND, Ohio — Majhna, a zelo aktivna skupina deklet in žena poznana kot "Social-Ettes" Club so se zavzele prirediti "Style Show" v sredo, 14. oktobra, ob osmi uri zvečer v Slovenskem delavskem domu na Waterloo Rd.

Dohodki te prireditve bodo porabljeni za County Women's Infirmary v Warrensville. Tam je okrog 75 starih žena, ki so večkrat kot ne, pozabljene. Članice Social-Ettes smo v preteklem letu kupile mala darila, ki jih potrebujejo. Letos smo zvedele, da rabijo voziček za one, mogle ali kakšen radio aparat za tiste, ki se radi poslušajo. Ako se nam posreči, še "televizijo" jim kupimo! Kaj se kupi, je odvisno od uspeha, ki ga imamo od naših priredb.

Ako nimate še vstopnice, pridite v sredo večer in jo dobite pri vratih. Pa še močižke pripeljite. Oddalo se bo več lepih dobikov. Po "Style Show" serviramo malo prigrizka.

Vabimo cenjeno občinstvo, da napolnite dvorano do zadnjega kotička! Večje število občinstva, več darila bo za stare žene v Warrensville.

S spoštovanjem vas pozdravlja

Mrs. Cecelia Wolf,
predsednica odbora.

ZAHVALA

V dolžnost si štejem, da se tem potom iskreno zahvalim vsem dragim prijateljem in prijateljicam za vso pozornost, ki sem jo bila deležna od njih za časa moje bolezni. Hvala vam za obiske, kartice, cvetlice in darila.

Posebno zahvalo naj sprejmejo članice East End Social kluba in Business Ladies' kluba za vso ljubeznost, ki so mi jo izkazale.

Lepo je, ko je človek bolan in se čuti nesrečnega, da vidi človek prijazen obraz in sliši tolažilno besedo. Vse to ti olajša bolelost in dobiš zopet veselje, ki je dobro zdravilo za vsako bolezen. Ponovna hvala vsem za vse!

Mrs. Rose Gubanc,
16725 Waterloo Rd.

HUDA URA NAD ČATEŽEM

IN PRIMSKOVEM

Sobota, 23. maja, je bil usodna za naš kraj. V malih presledkih so se ves dan vrstile nevihte s plohami in treskanjem. Že dopolne je tresčilo k Mačkovim v Gorenji vasi, kjer je na hišnem pragu ubilo 9-letno edinko Pavlino. Za materdovo je tem tragičnejši udarec, ker ima samo še sinčka, ki pa je že od lanskega novembra na zdravljenju v novomeški bolnišnici.

V popoldanskih urah je švigala strela po Čateški gori. Nekje je šinila po orehu, druge v konzolo na strehi, pri Jeršinovih pa je udarilo v hišo, ki se je takoj vnela. Pod vodstvom predsednika Antona Lesjaka, ki je prvi opazil požar, so bili čateški gasilci že 10 minut po izbruhu na požarišču kljub izredno težavnemu domačije vrh griča. Navzile pomanjkanju vode, ki so jo morali nositi v škafih iz edinega vodnjaka in mlake, se je posrečilo rešiti živino, pohištvo in drugo opremo. Zgorela je samo stavba in nekaj živil.

V trenutku, ko se je v prvih nočnih urah vračal glavni vod gasilcev v Čatež, je bil znova alarmiran požar. Brez odhoda so gasilci ponovno odhiteli na pomoč, tokrat v 6 km oddaljeno Primskovo. Tam je zažgala strela cerkveni zvonik. Dokaj poštvalnosti in napora je terjal položaj od utrjenih in od prvega požara upenih gasilcev. Uspelo jim je zadušiti ogenj, predno je zajel večji obseg.

M.M.

BRUSELJ NA PRVI POGLED

Človek stopa v neznano mesto z mešanimi občutki. Seveda je vse odvisno od osebnega razpoloženja. Ljudje z nežnejšimi občutki, ki iščejo v vsem Novaliso, "modri svet romantike" sodijo, da je potrebna za prvo srečanje z vsemestom določena in sicer močnejša — doza vznemirjenosti. V drugo vrsto sodijo tisti, ki ob srečanju z neznanim popolnoma zaupajo vase — le-te ne more nič presenetiti še manj pa vznemiriti.

K sreči je i prva i druga vrsta maloštevilna. Velika večina potnikov ima v glavnem uravnovešene občutke in omejene želje. Ko izstopajo na žel. postaji ali na letališču, ti praktični smrtniki ne pozabljajo prinesiti s seboj poleg potnih listov, prtljage in radovednosti tudi nekoliko razburjenja in nekaj malega kritičnega duha, ki se izraža predvsem v skromni želji po primerjavi. Sicer pa je to tudi najboljši način seznanjanja.

KAJ VIDIMO V BRUSLJU?

Ker spadamo v to tretjo zelo številno kategorijo, je tudi nas navdalo podobno razpoloženje, ko smo se nekega julijskega dne precej nepričakovano srečali z Brusljem oči v oči.

Kaj vidimo v Bruslju, kar tudi v drugih velikih mestih in česa ne opazimo, je bilo prvo vsekakor ostroumno vprašanje, ki smo si ga zastavili takoj pri odhodu z železniške postaje. V iskanju odgovora najprej povečemo temeljne značilnosti tega mesta. V srednjem veku so bili to grbi. V naši demokratični dobi je tudi v tem oziru nastala hvalavredna sprememba. V skladu s antifedvalnim ukusom in

namesto starih heraldičnih knjig so se pojavili Bedeckerji, poštne znamke, geografski učbeniki, različni leksikoni. Za vse te je sodobni grb pariški Eifflov stolp, berlinska brandenburška vrata, dunajska cerkev Sv. Štefana itd. Res je, da to niso ravno najlepši arhitektonski vzori, toda svet jim je že priznal, da častno izpolnjujejo važno in odgovorno vlogo simbola tega mesta.

V Bruslju je ta vloga našla svoj dostojanstveni izraz v palači pravosodnega ministrstva. To neoklasicistično poslopje, zgrajeno v obliki paralelograma, ali kakor so ga nekateri imenovali "gomila kamenja," zajema 26.000 m², ima 300 dvoran, med njimi dvorano "izgubljenih korakov," ki meri 3000 m². Kakor pariški Eifflov stolp tako tudi bruseljska pravosodna palača ne pretirava v nagibanju k čisti estetiki in rafiniranemu okusu; zato pa močno dominira.

Po drugi strani, ki se ne more izogniti našemu pazljivemu očesu, ima Bruselj neko skupno črto s Parizom, Dunajem in Budimpešto. To je krožni bulvar — na Dunaju — Ring in Gurtel, v Budimpešti — Kerut v Parizu in Bruslju — "znanji bulvar." Krožni bulvarji, se pravi ulice v obliki prstana, so, kakor pravijo, znamenje visoke urbanistične kulture; za nas navade potnike, ki smo nehoti zašli semkaj, pa so prometni izum, ki ima zlasti to korist, da nam v neznanim vsemestu odvzema skrb, da bi se zgubili. Ako krenete s tem prstanom v kakršni koli smeri, če ste zadosti vztrajni, se boste prej ali slej znašli na točki, s katere ste krenili. Mimogrede ste bržkone izrabili priliko, da ste tu pa tam marsikaj videli.

Za razliko od Ringa ali Keruta, ki v krogu oziroma elipsi obkroža ožji oziroma širši center mesta — pa bruseljski "znanji bulvar" s svojim asfaltnim obro-

čem obkroža prav ves Bruselj. To seveda ne pomeni, da je zunanja stran tega obroča pusta in nenaseljena. Nasprotno, na obeh pločnikih se vrstijo poslopja, toda tista, ki so znotraj, pripadajo Bruslju, zunanja pa nekemu drugemu mestu, ki se tu imenuje Anderlecht, malo naprej Saint Jules, zatem pa Ixel ali Eterbeck, tamkaj spet našteji njihova imena.

ČESA BRUSELJ NIMA

Ko sem na vprašanje nekega bruseljskega novinarja, kaj mislim o Bruslju, odgovoril in sicer povsem iskreno, da je to zelo lepo mesto, je le-ta odvrnil:

"Ne, Bruselj ni lepo mesto. London ima Temzo, Praga Vltavo, Bruselj pa nima reke, mesto brez reke pa ne more biti lepo mesto."

Bruseljski kolega je imel samo deloma prav. V resnici, Bruselj ima in nima reko. Ta nepremična reka ima tudi svoje ime. Imenuje se Sena, po njenem koritu se pretaka voda, torej vendarle ostaja, vendar pa se je z njo pripetilo nekaj čudnega.

Medtem ko Temza, Tibera in Vltava tečejo po sredi mesta, pa bruseljska Sena teče pod mestom. Seveda tako ni bilo vselej. Še pred 80 leti je Sena kot Temza ali Vltava veselo tekla skozi mesto in na njeni obali so se zbirali sentimentalni sprehajalci. Po epidemiji kolere pa so prebivalci, sodeč, da je Sena glavni vzrok epidemije, sklenili, da jo bodo spremenili v podzemno reko. Tako so tudi storili. Nad njo so takrat uredili moderne trge in najlepše bulvarje v Bruslju.

Za razliko od Pariza, Londona, Moskve, Madrida in Berlina

Novi grobovi

(Nadaljevanje z 1. strani)

8.45 uri iz pogrebnega zavoda Joseph Zele in sinovi na 458 E. 152 St., v cerkev Marije Vnebovzete ob 9.30 uri in nato na pokopališče Calvary.

ANTHONY GERBIČ

Po štirimesečni bolezni je umrl v Euclid-Glenville bolnišnici Anthony Gerbič, star 50 let, stanujoč na 729 E. 156 St. Rojen je bil v Clevelandu ter je delal pri New York Central železnici.

Tukaj zapušča žalujočo soprogo Jennie, rojena Winters, štiri otroke: Anthony, Thomas, Francis in Judith, vnukinjo Sharon Ann in več sorodnikov. Sestra Mrs. Rose Sersen je umrla leta 1941. Pogreb se vrši v torek jutraj ob 8.45 uri iz pogrebnega zavoda Joseph Zele in sinovi, 458 E. 152 St., v cerkev Marije Vnebovzete ob 9.30 uri in nato na pokopališče Calvary.

ANTON MOZINA

Na svojemu domu je umrl po enotodenski bolezni poznani Anton Možina st., po domače Miklačen, star 78 let, stanujoč na 19703 Mohican Ave. Doma je bil iz vasi Selce, fara Slavina. V Ameriki se je nahajal 50 let in je bil član društva Zavedni sosedje, št. 158 SNPJ ter delničar in ustanovitelj Slovenskega društvenega doma na Recher Ave. in Slovenske zadrudne zveze.

Tukaj zapušča soprogo Johano, rojena Knel, doma iz Koč, fara Slavina, štiri otroke: Antona ml., Johna, Mrs. Jean Preskar in Emil, tri vnuke in več sorodnikov. Pogreb se vrši v torek jutraj ob 9.15 uri iz pogrebnega zavoda Joseph Zele in sinovi, 458 E. 152 St., v cerkev sv. Pavla na Chardon Rd. ob 10. uri in nato na pokopališče Calvary.

GEORGE MARKOVICH

Nagloma je umrl v petek zvečer George Markovich, ki se je zgrudil pri delu kot čuvaj pri Akerman Plastics Co. Umrl je ob 11.05 uri zvečer v Euclid-Glenville bolnišnici. Doma je bil iz Zumberaka, odkoder je prišel v Ameriko leta 1902.

nima Bruselj podzemeljske železnice. Zato pa ima tramvaj, ki je poseben kras mesta. Bruselj ima več kot 90 zasebnih tramvajskih linij. V njem je vse polno tramvajskih prog, po ulicah veselo hitijo v vseh mogočih smereh rumena železna vozila. Spočetka vozijo kot strele, ne nadoma pa se ustavijo in zapeljejo v sosedno ulico. Priznati moramo, da bi številni prebivalci Bruslja raje videli, da bi tramvaj polagoma začeli odstopati mesto trolejbusu. Toda reforme ni zmeraj lahko izvesti, tem manj, ker je bruseljska cestna železnica v zasebnih rokah in sicer katoliških, saj ima Belgija katoliško vlado.

PREDNOST DECENTRALIZACIJE

Na koncu naj povemo, da Bruselj še nečesa nima. Nima centralizirane policije. Pariška policijska prefektura in londonski Scotland Yard imata pristojnost nad vsem mestom, ne glede na to da je razdeljeno na več raznih občin. V Bruslju ima sleherna občina svojo posebno policijo, ki se celo po uniformi razlikuje.

Vsaki izmed teh policij povečuje predsednik tiste občine. Ker pa je dobršno število občin v rokah socialistov, je policija teh občin, ko izbruhnejo stavke in demonstracije, naklonjena stavkajočim ali demonstrantom. Kaj pa naj sicer stori, ko so prihajali v demonstracijski povorki, kakršna je bila na primer proti bivšemu kralju Leopoldu, pogostokrat tudi predsedniki občin, se pravi, njihovi predpostavljani starejšine.

Takšen je torej Bruselj na prvi pogled.

M. Vitorović.

(PO "LJUDSKI PRAVICA")

Tukaj zapušča soprogo Anno, rojena Medic, hčeri Helen Medic in Mrs. Dorothy Trepal, sina George ml., dva vnuka in sestro Mrs. Catherine Schmitt. Pogreb se vrši v torek jutraj ob 10. uri iz Grdinovega Lake Shore pogrebnega zavoda, 17010 Lake Shore Blvd., v cerkev Marije Vnebovzete ob 10.30 uri in nato na pokopališče Calvary.

ANGELA SVIGEL

Pogreb pokojne Angele Sviigel se je vršil danes jutraj ob 9.30 uri iz Grdinovega pogrebnega zavoda v cerkev Marije Vnebovzete in nato na pokopališče sv. Pavla. Pokojnica je bila članica poleg društva sv. Jožefa, št. 169 KSKJ tudi podružnice št. 10 SZZ in ženskega oddelka Veterans of Foreign Wars (Colinwoodska podružnica).

V zadnje slovo

Članstvo društva Zavedni sosedje, št. 158 SNPJ se prosi, da pride v Železov pogrebni zavod na 152 St., da izkaže zadnjo čast umrlemu članu Anton Možina, jutri, v torek, pa da se po možnosti udeleži njegovega pogreba.

Zadušnica

Jutri jutraj ob 7.30 uri se bo brala zadušnica v cerkvi Marije Vnebovzete v spomin pete obletnice smrti Mary Briel.

Don't Overload Electric Outlets!

... or the next home that burns may be your own!

9 out of 10 home fires are preventable! So... Don't give fire a place to start!

Piše: JOHN GORJANC.

Na obisku v Clevelandu po več letih

(Nadaljevanje)

Dopovedovale so si, saj smo hoteli iti domov, pa se nam ni posrečilo. In ta izgovor bi držal tudi pri mami prihodnji dan.

To so spomnili mladih let, ki so stari že skoro 50 let, a so še vedno živi in katere radi obujamo v domačem prijateljskem krogu, ko nanese prilika kot sedaj.

Potem, ko smo se nekoliko pogovorili ob čaši pive, so kuharice, katerih je bilo kar štiri, stopile skupaj in pripravile izvrstno kosilo tako hitro, da se je bilo čuditi. Vem le to, da predno smo odšli iz Ford City, nam je Andy Dolenc dal paket, v katerem je rekel, da je stek. Kako je njegova sestra Francka vedela, kdaj pridemo, da je pripravila tako okusen kokošji ajmoht, kateri je bil tako slasten in ga je bilo toliko, da kar preveč za nas vse, ne vem in tudi nisem poizvedoval. Mislim pa, da jo je brat Andy telefonično obvestil, da smo na potu k njej. To mi je prišlo na misel, ker je ravno ob našem kosilu tudi telefoniral, če smo prišli tja.

Po daljšem kramljanju smo šli vsi skupaj na kratko vožnjo v mesto Kane, kjer smo si nekoliko ogledali okolico. Ob 6. uri zvečer smo se vrnili nazaj proti Ford City, kamor smo prišli ob 8.30 uri in je bilo že prepozno za naju, da bi nadaljevala pot za Central City. Tako sva ostala še ta večer pri Dolenčevih družini. Zjutraj, po dobro pripravljenem zajtrku, smo se poslovili z željo, da se še kdaj snidemo. Pri tem je Andy pristavil, da če bomo čakali zopet 22 let do prihodnjega snidenja kot smo sedaj, se gotovo več ne vidimo. Jaz sem pa pristavil, da možno je, da se vidimo prihodnjic v Floridi, kamor ju vabim na obisk. Andy bo čez štiri mesece praznoval svoj 65. rojstni dan in šel v pokoj, torej se bosta s soprogo lahko podala na počitnice.

Kmalu popoldan sva prišla do Mary Levar, ki je takoj začela skrbeti, če sva že imela kosilo in

s čim naj nama postreže. Jaz sem ji odgovoril, da si ne želim ničesar drugega kot kozarec njih čiste studenčnice vode in posteljo, na kateri bi se v miru odpočil in še enkrat naspal, predno nadaljujem pot v Florido. Tako se je tudi zgodilo, in spal sem celo popoldan, dokler me niso poklicali k večerji.

Po večerji smo se peljali v mesto Central City, kjer dela v premoškopu Joe, mož najmlajše hčere Jany. Ker se nisem v svojem življenju videl, kako kopajo premoške, me je Joe peljal v rov, kjer mi je razkazal vse podrobnosti te industrije. Zelo veliko bi se moglo napisati o tej industriji, kar pa bom prihranil za poznejši čas, ker za sedaj sem ta potopis že preveč raztegnil, in se že bojim, da ga bo urednik spravil v uredniški koš (Op. ured. Tega se ni treba bati, torej le še kaj napišite).

Zjutraj ob osmih smo se poslovili in sva pričela pot v Florido. Zelo čudno navado imava z ženo. Kadar kam greva, hočeva biti na mestu v najkrajšem času. Tisti dan sva torej vozila neprenehoma. Ustavila sva se le za kosilo in večerjo in kadar je bilo treba avtu "gesa." Nič nam ni bilo do spanja. Šele, ko je bilo povsod zaprto in ni bilo mogoče dobiti kabine, se je naju lotil spanec. V tem slučaju sem zapeljal avto na gasolinsko postajo, ki je bila že zaprta. Tam sva v avtu zaspala, eden na prednjem sedleži, drugi na zadnjem.

Bila je že 1.30 ura popoldni, ob 4.30 uri, ko se je pričelo daniti, sva se že prebudila in hajd naprej. Še predno se je naredil dan, sva prevozila mesto Augusta, Ga., in prišla že ob 2. uri isti popoldan v New Smyrna Beach, Fla.

Nekatere mlade ljudi sem že slišal, ki so se ponosno postavili, češ, da so prevozili pot brez spanja. Jaz sem pa spal tri ure in prišel sem domov prav pošteno utrujen in zaspan, tako da po počitnicah sem rabil še druge počitnice, da sem se odpočil. (Dalje prihodnjic)

AMERIŠKA IN EVROPSKA OZNAČBA MER

Pri čevljih je razlika v označbi 32½ do 33 točk, ki jih je treba odšteti od evropske mere, bodisi pri moških ali pri ženskih čevljih.

Na primer: če vam pišejo, da želijo čevlje št. 39, to je ameriška mera 6 in pol, št. 40 je 7. št. 41 je 8, št. 42 je 9, št. 43 je 10, št. 44 je 11.

Ženski čevlji so navadno manjši nego gornje mere. Tako bi na primer: št. 38 bila št. 6, 37 št. 5, 36 št. 4.

Ženske obleke: št. 40 je ameriško 32; 42 je 34; 44 je 36; 46 je 38; 48 je 40 itd., vedno za 8 točk manjše od evropske mere.

Moške srjace: št. 35 je ameriško 13 in pol; 36 je 14; 37 je 14 in pol; 38 je 15; 39 je 15 in pol; 40 je 16; 41 je 16; 42 je 16 in pol in 43 je 17.

Približna metrična dolžina po ameriški meri:

1 centimeter — 0.3937 inča.
1 meter — 3.2088 čevlja ali 1.0936 jarda.

1 kilometer — 0.6214 "statute" milje oziroma dolžina milje, sprejeta potom zakonodaje, 1 kilometer na vodni površini je 0.5399 "nautical" milje.

Enako je pri deklah drugačna evropska mera. Št. 38 je ameriško 12; 40 je 14; 42 je 16; 44 je 18 in 46 je 20.

Oglašajte v Enakopravnosti

SOCIJALNA SREDIŠČA ZA DOBROBIT SOSEŠČINI

Ljudje, ki žive v natrpanih predelih mnogih ameriških mest, zamorejo večkrat opaziti, mogoče na najbližji ulici, takomimovane sosedstve ali naseljske domove. To so socialna središča za dobrobit, katera pomagajo bližnjim družinam in posameznikom živeti skupaj složno in razviti njih zanimanje in zmoglosti. Njih glavna skrb je ojačati družinsko življenje in napredovanje sosesčine.

Začetek in razvoj tega delovanja v sosesčini se opisuje v "Settlements and Neighborhood Centers," ki je glasilo društva National Federation of Settlements and Neighborhood Centers. Tam se tudi pojasnjuje zakaj se imenuje nekatera teh središč "naseljska." L. 1884 je bila povabljena skupina angleških vseučiliških dijakov "naseliti" se v razpadel delu mesta London, da spozna tamošnje življenjske prilike in da pomaga na razne načine sosesčini. Toynbee Hall, kjer so ti mladi ljudje stanovali je bilo prvo tako "naseljsko."

Dve leti kasneje je dosegla zamisel naseljske Ameriko in v mestu New York se je ustanovilo "University Settlement." Tri leta kasneje, 1889, je ustanovila Jane Adams Hull House v Chicagu, katero je najbolj znano središče naseljsko. Danes imamo v Združenih državah več kot 700 takih domov.

Ta središča služijo posameznikom in družinam z nasveti, zdravniškimi in zobozdravniškimi klinikami, z nasveti glede umobolnosti, pomagajo novim Amerikancem (kako najti delo ali stanovanje, kako si pridobiti državljanstvo itd.), upravljajo otroške vrtnice, skrbijo za otroke tekom dneva, nudijo posameznikom poduk v umetnosti in godbi. Ker so proračuni središč različni, imajo nekatera vse to na razpolago, druga le nekaj tega. Ali ako eno središče ne more nuditi zaželenje pomoči, jo preskrbi sosedu kje drugje.

Tako središče je tudi prostor, kjer delujejo skupine, kjer se sestajajo društva in ljudje, ki se zanimajo za posebnosti. To zanimanje je lahko za kuhanje, izdelovanje vzorcev letal, izdelovanje lončene posode, razne igre, učenje angleščine in stotine drugih predmetov. Društva in poduk so na razpolago ljudem vsake starosti, ali mladina se jih najbolj poslužuje.

Družinski večeri, plesi, razprave o tekočih dogodkih, razne predstave in sestanki sosedov za razgovore glede stanovanjskih prilik, razsvetljave ulice, spajdajo med mnogostevilne posle. Posebni dogodki se praznujejo v mnogih takih središčih.

Središča sodelujejo z drugimi organizacijami v sosesčini, solami, cerkvami, društvi, trgovskimi družbami, veteranskimi in državljanskimi skupinami. Poleg tega proučujejo razna vprašanja, katera predlože potem mestnim oblastem v rešitev—vprašanja glede otroških vrtnic, igrišč, bolniških strežnic itd.

Središča upravljajo odbori ravnateljev. Denarna pomoč dohaja iz raznih virov. V mnogih slučajih prispevajo večji del krajevni "Občinski skladi." V drugih slučajih prispeva skupina ustanoviteljev za kritje vzdrževalnih stroškov. V mnogih slučajih skrbijo ravnateljstvo, da se nabere dovolj denarja.

Izvrševalni člani teh središč imajo različna ozadja—versko, plemensko, narodnostno, gospodarsko. Delujejo kot edince, da združijo sosedje, katerih ozadje je istotako različno. Ker so središča prepričana, da morejo poslovati vodilni člani bolje ako žive v središču samem, preskrbe vsaj za nekatero člane stanovanja v središču.

V mestu New York so se združila središča in središča v eno samo, ki skupno deluje—Združeni sosedski domovi. V drugih me-

Premične občestne jedilnice

Širom Zedinjenih držav danes obratuje nad šest tisoč restavracij premičnega tipa. Raztresene so ob podeželskih cestah, ob cestnih križiščih in tudi po mestih. Od povprečnih restavracij se razlikujejo v glavnem s tem, da jih je mogoče naložiti na trailer in odpeljati na novo mesto. Te premične restavracije se imenujejo "diners." Izdelujejo jih posebne tovarne, in vselej po naročilu, da odgovarjajo okusu kupca in zahtevam prospektivnih gostov določenega kraja.

Nekaki prehodniki sedanjih diners so bili jedilni vozovi s konjsko vprego, ki so se v naših vzhodnih državah pojavili okrog leta 1882. Pozneje so njihovo mesto zavzeli penzionirani in predelani vozovi cestnih železnic, katere so podjetni obrtniki namestili na primerna mesta. Okrog leta 1920 so se pojavile že bolj moderne premične restavracije, izdelane po naročilu. Na splošno so se take jedilnice dobro obnesle in pred drugo svetovno vojno jih je bilo v obratu že več tisoč, med njimi dosti zelo modernih.

Najnovejše premične restavracije so opremljene z dobro razsvetljavo, napravami za hlajenje zraka in udobnimi sedeži ter so stoprocentno čiste. Izbrani jedilni vozovi in lokali so vabljeni za hiter prigrizek ali za udobno kosilo. Gostje, moderno oblečeni ali goloroki so enako dobrodošli. Pri takih premičnih restavracijah je navadno dovolj prostora za parkiranje avtomobilov, kar pomeni veliko privlačno silo za turiste.

Premična restavracija je izdelana v tovarni, ki se s tem bavi, po naročilu, in je postavljena na določeno mesto. V primeru potrebe jo je mogoče z malimi stroški premestiti v drugo mesto ali drug kraj. Stavba lahko stoji na najetem zemljišču, za kar se navadno računa nižja najemnina kot za stavbo stalnega tipa. Ako lastnik zemljišča skuša zvišati najemnino čezmerno, lahko lastnik restavracije isto brez prevelikih stroškov prestavi drugam. Nadalje se premična restavracija smatra za "osebno lastnino," kot avtomobil, od katere se lahko odračuni obrabljenje pri plačevanju dohodninskih davkov.

Manjša premična restavracija z najpotrebnejšo opremo stane do 30 tisoč dolarjev. Večja, moderna, kot je na primer The New Ideal Diner v Aberdeenu, Maryland, ki ima nad sto udobnih sedežev na razpolago z veliko izbi-

stih so stvorili ti domovi slične zveze. Imamo pa tudi National Federation of Settlements and Neighborhood Centers z glavnim stanom v New York-u in International Federation of Settlements z glavnim stanom v Parizu, Francija.

(Common Council for American Unity)

Dva pogrebna zavoda za zanesljivo izkušeno simpatično pogrebniško postrežbo po CENAH, KI JIH VI DOLOČITE pokličite

A. GRDINA & SONS FUNERAL DIRECTORS
1055 East 62nd St.
Cleveland 13, Ohio

ro jedil, pa stane 100 tisoč dolarjev in več. Take restavracije se stavracijo na obroke, se pripravljajo, če naročeni tip odgovarja krajevnim razmeram. Posledica take previdnosti je, da tovarnam ni bilo treba "nazaj vzeti" še nobene premične restavracije zaradi neplačila.

V Zedinjenih državah, kjer je toliko avtomobilskega prometa, so se premične restavracije ob podeželskih cestah dosedaj zelo mogoče kupiti tudi na odplačila na obroke. Kot že omenjeno, vsaka je izdelana po naročilu, da odgovarja okusu kupca in potre-

EUCLID COAL & SUPPLY CO.
1400 CHARDON ROAD, KE 1-1400
Imamo najboljše vrste premog za vsako uporabo. Naša postrežba na vzhodni strani mesta je dobro poznana kot točna, zanesljiva in zadovoljiva. Naši vozniški so vrljudni, čisti in pazljivi.

MOŠT
KAKOR VSAKO LETO, TUDI LETOS PREŠAMO FINO
OHIJSKO in KALIFORNIJSKO GROZDJE
VSAKO POSEBEJ ALI MEŠANO PO VAŠI ŽELJI.
FINI SODI OD ŽGANJA VSEH VELIKOSTI.
Za fino vino, pridite k nam
A. BARAGA WINERY
15322 WATERLOO ROAD IV 1-5230

NAJBOLJŠE
GROZDJE IN FIN MOŠT
Vsem starim in novim odjemalcem sporočamo, da bomo tudi letos posrežili z najboljšim grozdom in moštom. Lahko dobite mešano iz Kalifornije ali pa samo ohijsko, belo in rdečo.
Posebno opozarjamo, da si letos boste lahko nabavili ohijsko grozdje in mošt samo še dva tedna—torej ne čakajte, naročite takoj!
Imamo nove (charcoal) sode po 5 galonov in do 50 galonov od žganja. Prepeljemo na dom. Cene so zmerne.
Če želite, imamo vedno v zalogi dobra stara vina, kot belo, rdečo, catwaba, ohijska, itd. Se priporočamo za obisk.
NOTTINGHAM WINERY
17721 WATERLOO ROAD
POKLIČITE po telefonu: IV 1-2724

ZDAJ JE ČAS ZA PRIJAVO POTOVANJA V STARI KRAJ ZA 1954!
Jugoslavija je zaradi svojih posebnih političnih in gospodarskih razmer postala središče vsesplošnega zanimanja. Amerikanci, Angličji, Francozi in razni drugi narodi iz vsega sveta hodijo tja. Kako ne bi šli tja mi, ki smo sami ali pa naši starši preživeli tam svojo mladost! Naj nam je tamkajšnja vlada všeč ali ne, lepote dežele bodo budile v nas prijetne spomine in ponos, ugodno podnebje bo okrepilo naše zdravje. Zaradi velikega navala potnikov je sedaj najboljši čas za prijavo. **ZDAJ SE LAHKO DOBI MESTA ZA KATERIKOLI MESEEC, KASNEJE BO TREBA VZETI, KAR BO OSTALO.** Ne odlašajte torej, ampak **pohitite!** Obrnite se na znano potniško pisarno **August Kollander**, ki vam bo v najkrajšem času oskrbela vse potrebno.

Letos pravijo poročila, da je bila v Jugoslaviji dobra letina in da kruha ne bo manjkalo. Morda, morda tudi ne, vsekakor pa je še vedno zelo trda za blago kot je kava, kakao, poper, riž, olje in drugo, kar mora Jugoslavija uvažati. Sorodniki in prijatelji bodo veseli, če se jih boste spomnili. Tvrdba **A. Kollander POSILJA PAKETE** po naročilu, odpošilja pa tudi tiste, ki ste jih sestavili sami, če jih prinese v pisarno.

Zasluge v Jugoslaviji je v primeri z našim majhen, blago pa še vedno precej drago, zato ljudem **primanjkuje denarja**. Če je to že pri onih, ki so zaposleni, kako je šele s starčki, ženami in nedoraslimi otroci? Država skrbi za nje, kolikor more, toda to pokrije komaj najnujnejše. Tako vam bodo domači, prijatelji in znanci hvaležni za vsak dolar, ki ga jim boste poslali. Tvrdba **A. Kollander** pošilja denar v vse kraje Slovenije in Jugoslavije **PO NAJBOLJSEM MENJALNEM TECAJU**.

AUGUST KOLLANDER
6419 ST. CLAIR AVE. HEnderson 1-4148
CLEVELAND 3, OHIO

Buy Savings Bonds REGULARLY

ALI KASLJATE?
Pri nas imamo izborno zdravilo, da vam ustavi kašelj in prehlad.
Lodi Mandel, Ph. G., Ph. C.
MANDEL DRUG CO.
15702 Waterloo Rd.—KE 1-0034
Pošljemo karkoli prodamo kamorkoli.

FINO BELO GROZDJE
se prodaja na fone.
Pišite ali kličite
Mrs. Josephine Gerlica, Perry, O.
tel. Redwood 1-6032

NAPRODAJ
Gostilna in restavracija
naprodaj. D 1 in D 2 licenci.
Prodaja se zaradi bolezni. Cena zmerna. Dobi se tudi stanovanje s 4 sobami in z vsem pohištvom. Kdor želi, naj se zgleda pri
NOVAK'S LOUNGE BAR
5705 St. Clair Ave.

IŠČE SE STANOVANJE
Odrasla družina
treh zaposlenih oseb, išče stanovanje z dvema spalnicama. Najraje z gorkoto na plin. Na severovzhodni strani. Pokličite po 6.30 uri zvečer.
KE 1-4306

DELO DOBIJO ŽENSKÉ
Išče se prodajalko
za trgovino ženske oprave.
Dobra plača in dobra, stalna služba.
LADIES' SPECIALTY SHOP
21541 Lorain Rd., ED 1-3900

V NAJEM
5 LEPIH SOB SPODAJ
se odda v najem odrasli družini. Porne na plin. Najemnina \$85 mesečno. Topla voda. Garaza. Vprašajte med 2. in 6. uro zvečer.
770 E. 93 St., zgornaj
LI 1-4924

HIŠE NAPRODAJ
NAPRODAJ JE HIŠA
6 sob, vse v prvovrstnem stanju. Garaza, lep vrt, itd. Blizu šole in transportacije. Lastnik se izseli v najkrajšem času iz države.
Pokličite KE 1-8233
Izredno zmerna cena.

Hiša za 2 družini naprodaj na Huntmere Ave.
3 sobe in kopalnica na prvem nadstropju; 3 sobe in pol ter kopalnica na drugem nadstropju in dve zgotovljeni sobi na tretjem nadstropju. Dve garaži, cementiran dovoz, gorkota na premog. Lota 40x125.

Za podrobnosti se obrnite na
KOVAC REALTY
960 EAST 185th STREET
KE 1-5030

DELO DOBIJO MOŠKI

POSEBNI SNAŽILCI
dobijo delo za snaženje pisarniških in tovarniških prostorov. Popoldanski shift od 3. do 11. ure. Dobra plača od ure. Morate biti ameriški državljan.

CLEVELAND GRAPHITE BRONZE CO.
17000 ST. CLAIR AVE.

ASSEMBLERS za stroje MACHINTSTS
IZURJENI
Visoka plača od ure—čas in pol za delo nad 40 ur.
Prosta zavarovalnina, hospitalizacija in plačane počitnice.
Sprejme se nove Amerikance.

NATIONAL TOOL CO.
11200 MADISON AVE.
17601 Brookpark Rd.
CLEVELAND, OHIO

Don't gamble with time. The odds are against you.

VOHUNI

IN SKRIVNOST
ATOMSKE BOMBE(PO ZAPISKIH POLKOVNIKA KANADSKE PROTI-
OBVEŠČEVALNE SLUŽBE RICHARDA HEARSHA)

(Nadaljevanje)

"Ali so morda v to stvar zapleteni tudi sovjetski državljani?"

"Samo osebe konzulata in veleposlaništva."

"Drugi so vsi kanadski državljani?"

"Kanadski, angleški ali pa državljani ZDA. Med njimi pa je tudi nekaj takih, ki jih Rusi lahko zataje, ker imajo ponarejene dokumente, ki jih izpričujejo za kanadske državljane."

"Moje potovanje v Moskvo je torej pomena," je povzel ministrski predsednik. "V Moskvi bodo namreč kratkoma rekli, da je to kanadska organizacija in naj zagledaj raje pometa pred lastnim pragom."

Mackenzie King se je za trenutek zamislil, potem pa je jezno udaril ob mizo:

"Prav! Pometimo torej zares pred lastnim pragom!"

Vsi so se začudeno ozirli v priletnega predsednika, kajti z odločno izjavo je dal posvetovanju docela drugo smer.

Še isti večer se je sestal ministrski svet. Pooblastil je pravosodnega ministra, da sme v slučaju potrebe uvesti proti komurkoli sodni postopek in odrediti njegovo aretacijo. V okviru pravosodnega ministrstva so ustanovili posebno komisijo, ki naj še enkrat pregleda ves vohunski material in na osnovi ugotovitev odredi hišne preiskave in aretacije. Posebna pooblastila je dobila tudi kanadska konjeniška policija. Dobila je pravico vstopa na prepovedana področja in je na zahtevo preiskovalne komisije smela izvrševati tudi hišne preiskave in aretacije.

Na čelo preiskovalne komisije so postavili policijskega ravnatelja Wooda. Sam pa je preskrbel izredna pooblastila konjeniški policiji, kajti v njeno področje je spadala tudi severnopokrajinska obmejna služba.

Preiskave ni bilo mogoče več voditi iz Skalnih barak ali Rockcliff Baracks, kakor so jih imenovali. Za preiskovalno komisijo so izpraznili deveto nadstropje palače pravosodnega ministrstva. Tu so si uredili svoje prostore Wood, Gagnon in drugi člani komisije.

Taborišče v Skalnih barakah je zadostovalo, da so v njem zavarovali pred maščevalnostjo sovjetskih agentov pobeglega Guzenka in njegovo družino. Taborišče je bilo primerno tudi za raziskovanje dokumentov, ki jih je bil Guzenko ukradel na sovjetskem veleposlaništvu in iz katerih so lahko odkrili vse vohune. In nazadnje je bilo taborišče primerno tudi za to, da so ga lahko pripravili za pričakovane aretacije. Uredili so celo vrsto sob brez oken in samo s strešno razsvetljavo, da bi ujetnikom med preiskavo lahko nudili čim večjo udobnost, a da bi se jim kljub temu nihče ne mogel približati.

Po niti vohunskega omrežja je preiskava vodila daleč od glavnega mesta in še dalje od Montreala in Toronta.

Pred deveto nadstropje v pravosodnem ministrstvu so postavili posebno stražo, tako da ni mogel vstopiti niti ministrski predsednik brez posebne dovolilnice preiskovalne komisije. V sobah devetega nadstropja je delalo dvanaest tajnih detektivov pod Leopolevim vodstvom.

Komisija je ponovno pregledala vse podatke, ki so jih ugotovili med preiskavo. Večkrat

je zaslila tudi Guzenka, da bi pojasnil vlogo katerega sovjetskega agenta. Guzenka so iz Skalnih barak zelo previdno pripeljali pred komisijo ter se vselej še posebej pobrigali za njegovo varnost. Zdaj, ko so na sovjetskem poslaništvu že približno vedeli, za kaj gre, se Guzenku ni bilo treba bati nevarnosti s strani osebja sovjetskega veleposlaništva, temveč predvsem od kanadskih državljanov, sovjetskih vohunov, ki jih je Guzenko s svojim pobegom in izjavami spravil v neposredno nevarnost. Razen tega se je moral bati tudi agentov, ki so pripadali še neki drugi sovjetski vohunski organizaciji. Tega, da delujejo še posebne vohunske organizacije v Kanadi in ZDA, ni namreč poudarjal samo Guzenko, temveč so našli za to nedvomne dokaze tudi v dešifriranih tajnopisih.

Nadzornik Leopole je omenil ministrskemu predsedniku, da je nekaj sovjetskih vohunov, ki nastopajo kot kanadski državljani, ker imajo ponarejene državljanske in potne listine. O podrobnostih Leopole ni govoril. Ravno tiste dni so namreč zaključili veliko preiskavo enega najzanimivejših slučajev, kar jih je poznala kanadska obveščevalna služba.

Pomemben je bil ta slučaj zagledaj, ker je dokazal v kako različne namene je izrabljala Sovjetska zveza navdušenje in požrtvovalnost kanadskih delavcev, ki so se iz prepričanja borili v španski državljanski vojni na strani republikancev.

Sam Carr, pobegli sovjetski vohunski organizator ni zbiral vohunov samo v kanadski vojski. Druga, morda celo važnejša njegova vohunska naloga je bila, da je moskovskim vohunom omogočal prihod in nemoteno delo v Ameriki. Med zapiski, ki so se nanašali na tega človeka, je eden posebno zanimal kanadske oblasti. V zapisku namreč ni bilo govora samo o ponarejanju potnih listov.

Sledili so takšni zapletljivi, da je bilo treba zaradi njih zaposliti mnogo ljudi kanadskega javnega in uradnega življenja, ker bi sicer prišlo do škandala, ki bi izrazil pozornost sovjetskega vohunskega omrežja.

Glavni junak tega slučaja je bil neki Vicak Ignac, poljski delavec, ki je aprila 1930 prišel v Halifax z ladjo "Friderik VIII." Izšli se je iz Poljske. Prišel je iz krajev, kjer so v množicah stradali siromašni židje, poljski delavci. Hiša in skromen kočček zemlje ga nista mogla preživeti, zato je vse skupaj prodal. Za bboje je izkupil samo toliko, da se je z ladjo odpeljal v Ameriko. Hotel si je poiskati delo v Torontu, a ker je bil poljski delavec, ga je privlačevala zemlja. Ko je toliko zaslužil, da je lahko kupil vozno karto, je odpotoval v Lemington in se na okoliških posestvih zaposlil kot poljski delavec. Poleti je delal na polju, pozimi pa je kmetom krpal čevlje.

Po petih letih, leta 1935, je zaprosil za kanadsko državljanstvo in ga je naslednje leto tretjega marca tudi dobil ter položil državljansko prisego.

Izbruhnila je španska državljanska vojna. Vicak Ignac, poljski delavec, kmet in obrtnik se je navdušil za španske republikance. Nekega dne se je prijavil oblastem in zaprosil za potni list. Marca 1937 je v Windsorju in kanadski državi Ontario, pri francoski paroplovni družbi za

zadnje groše kupil vozno karto in odpotoval v Španijo. Vstopil je v mednarodno brigado in se boril v kanadskem bataljonu Mackenzie-Papino. Preden so ga poslali v borbo, mu je v Albaceti neki sovjetski oficir, ki se je boril na strani republikancev, odvzel potni list. Tudi od drugih vojakov je oficir pobral potne liste.

"Ni dobro, da tako važne dokumente nosite s seboj v borbo," jim je razlagal. "Lahko se z njimi kakorkoli kompromitirate. Bolje bo, če vam jih shranimo, dokler se ne vrnete."

Vicak je bil ranjen; je ozdravel in se spet vrnil na fronto. Potem se je vojna končala. Vicak je zahteval potni list, da bi se vrnil domov. Domov—ne na Poljsko, temveč v Kanado. Potni list pa se je izgubil.

"Bombardirali so vozove, v katerih so prevažali vaše dokumente," so pojasnjevali Vicaku in vsem drugim, ki so ostali brez potnih listov. Izgubili so se skoraj vsi potni listi.

Ker ni imel potnega lista in ker drugega ni dobil, je moral Vicak v zbirno taborišče v Franciji. Na kanadskem konzulatu pa je izjavil:

"Izgubil sem originalni potni list, ko sem v Španji moral preplavati reko Jelicursi."

Po mnogih nesporazumih in neprijetnostih je Ignac Vicak tretjega februarja 1939 spet prišel v Halifax. Novega potnega lista ni dobil. Dali so mu le kopoljo potrdila o državljanstvu, ker so mu verjeli, da je izvirni dokument izgubil. Spominjajoč se junaških dni v Španiji, se je po dveh letih potovanja le vrnil spet v Lemington, svojo vas. Tam je našel svojo delavnico in orodje ter spet postal poljski delavec.

Potnega lista ni več zahteval. Ker je bil invalid, je v času druge svetovne vojne lahko ostal doma. Niti slutiti ni, da so se z njegovim potnim listom, ki je prišel v Ameriko mnogo prej kot on sam, dogajale med tem časom kaj čudne reči.

Ze 13. septembra 1939 sta v newyorško pristanišče prišla Vicak Ignac in njegova žena. Prišla sta iz mesta Boulogne v Franciji. Mož je imel kanadski potni list, izdan leta 1937 v Windsorju. Podaljšal mu ga je kanadski konzul.

Medtem ko so se v potnem listu izvršile te spremembe, je bil resnični Vicak Ignac nekje na španski fronti in se mu še sanjalo ni, da njegov potni list nekje na Francoskem prisostvuje žentovanski gostiji.

Zakonska dvojica Vicak ni šla v Kanado. Njuno vlogo so v ZDA odkrili detektivni zavezniki preiskovalne komisije, Leopoleovi ljudje pa so bili zadolženi, da

V BLAG SPOMIN

TRETJE OBLETNICE PREZGO-
DNE SMRTI LJUBLJENE SO-
PROGE IN DRAGE MAME

JULIA LEGAN

KI JE UMRLA
DNE 12. OKTOBRA 1950.

Jesenske rože cveto na gomili, Tebi, dragi, mili, ki sladko počivaš in večni mir uživaš.

V naših srečih cveto rože ljubavi, splošne v ljubezni pravi, cveto iz srčnih globin, Tebi, draga, v blag spomin.

Pogrešamo Te in se Te ljubeče spominjamo!

Žalujoci ostali:
JACOB, soprog
JOSEPH in SGT. ANTHONY,
sinova
MRS. MARY MILLER, hči
štirje vnuki
JOHN KELEMAN,
brat v Denver, Colo.
in več sorodnikov
Cleveland, Ohio,
dne 12. oktobra 1953.

ugotove, kaj se je zgodilo z Vicakom potnim listom.

Ta naloga je bila dokaj zamotana. V kanadski tajni policiji pa je bil uslužben neki agent ruskega porekla z imenom Krivicki. On in nadporočnik Buster, strokovnjak za sovjetska vprašanja, sta dala potrebna pojasnila.

"Zelo verjetno je, da je podaljšanje potnega lista z dne 13. septembra, ki obenem priznava tej ženski kanadsko državljanstvo, navaden ponaredek," je dejal Krivicki. "V moskovski vohunski centrali je urad, ki zna ponarediti sleherni potni list na svetu, prav tako tudi pripombe in uradne izpremembe vsakega konzulata."

"Toda kako je prišel ta potni list v Moskvo, če je Vicak Ignac sam izjavil, da ga je izgubil v Španiji, ko je moral preplavati reko?" je nejevolno zmajeval z glavo Leopole.

"Tudi jaz sem bil v Španiji," je pripomnil Krivicki. "Bil sem oficir in se mi je nekako posrečilo, da mi potnega lista niso odvzeli. Vse druge potne liste, ki so jih pobrali ljudem, so prepekljali v Moskvo."

"Točno ne moremo vedeti, kaj se je zgodilo s potnim listom, lahko pa približno ugotovimo," je dejal nadporočnik Buster.

Krivicki je prikal:

"Španske državljanske vojne so se udeležili ljudje z vseh strani sveta. Mnogo jih je padlo. Moskva je zbiral njihove potne liste. V potne liste padlih so nalepili druge slike in ponaredili nove osebne popise. Oskrbljeni s takšnimi potnimi dokumenti pa so moskovski agenti odšli po svetu."

"Toda Vicak vendar ni padel!"

"Prav zaradi tega smo našli na težave. Moskva je verjetno dobila poročilo, da je Vicak mrtev. Bil pa je le ranjen. Na osnovi tega poročila so v Moskvi z vsa naglico izstavili nekomu njegov potni list. Lažni Vicak je prišel v New York, še preden se je vrnil resnični Vicak."

"To je več kot čudno," je zamisljeno dejal Buster. "Ves svet je še danes ponosen na španske republikanske borbe in zares smo dolžni dvigati klobuke pred tistimi, ki so se junško borili proti nemškemu in italijanskemu fašističnemu orožju. Moskva pa je spekulirala s smrtjo v Španiji padlih junakov."

"Najbrže so v Moskvi celo želeli, da bi jih padlo čimveč, kajti tako bi za svoje agente lahko zbrali toliko več potnih listov. In še več vohunov bi lahko poslali v svet."

Zares se je zgodilo nekaj podobnega. Lažnega Vicaka in njegove žene niso poslali v Kanado, ker bi tam moral oddati potni list, ki bi ga priključili starim spisom in nato takoj ugotovili ponaredek.

Lažni Vicak je stalno živel v

ZDA z ženo Bunio in otrokom, ki se mu je rodil med tem časom. Na sled so mu prišli v Los Angelesu. Z družino je stanoval v ulici Gromerney Drive 849. Bil je reden slušatelj kalifornijske univerze. Druga poklica ni imel, pač pa je tovarišem pripovedoval, da ima v Kanadi sorodnike, ki ga podpirajo.

Vicakova družina je živel v precejšnjem izobilju ter je bila v univerzitetnih krogih dobro znana in priljubljena. Vicak Ignac je vzbujal pozornost zlasti zaradi tega, ker je imel nenavadne uspehe pri proučevanju sociologije ameriškega življenja. Izkazal se je tudi na drugih znanstvenih področjih, tako da so nekateri profesorji videli v njem že bodočega univerzitetnega profesorja. Razen tega je brezhibno govoril kitajski in japonski. Spadal je k tistim redkim študentom, ki so se družili z rumenokožci.

Vicak je pogosto odhajal na izlete, najraje v Washington, kjer je obiskoval kongresno knjižnico ZDA. Šele ob preiskavi se je izkazalo, da njegovi izleti in potovanja niso bili znanstvenega značaja. Lažni Vicak je v Washingtonu od tamkajšnjega vohunkega centra sprejemal poročila ter jih čez San Francisco pošiljal dalje v Moskvo.

V začetku leta 1945 mu je potekla veljavnost potnega lista. Preko konzulata je zaprosil za predpisano podaljšanje. Moskva je vsekakor že poznala usodo kanadskih potnih listov bolje kakor nadzornik Leopold, ki je šele zdaj preučeval, kaj se dogaja s starimi potnimi listi.

Potne dokumente, starejše od treh let, pošiljajo v Kanado tudi tedaj, če so še veljavni. Ko je kanadski konzulat v Washingtonu ugotovil, da je potni list Ignaca Vicaka in njegove žene Bunie star več kot tri leta, ga ni poslal v Windsor, temveč naravnost v Ottawa.

Resnični Vicak je bil močno razvit, plavalas in modrook človek, na potnem listu pa je bila zdaj prilipljena slika debelušatega moža kostanjevih las in blizu stoječih oči, ki je nosil očala z roženim okvirom.

Ko so Leopoleovi ljudje privlekli na dan prejšnje spise, so na njih našli že novo fotografijo. Fotografija resničnega Vicaka je izginita, manjkala je tudi originalni opis.

Sam Carr je namreč imel dobre zveze v uradu za potna dovoljenja. V arhivu potnih listov je delal neki nameščenec z imenom Papel. Arhiv se je raztezal pod zemljo od neke hiše na Bank Streetu do nekdanjih katakomb pod cerkvijo, kamor je smelo samo nekaj uslužbencev. Med temi je bil tudi Papel, ki je stalno pomagal Samu Carru, kadar je imel ta kakšne skrbi s potnimi

listi, le da je moral odslej iskati samo potne liste v inozemstvu umrlih ljudi. Te je bilo najlažje ponarediti, kajti izvirnih dokumentov niso iskali.

Nenadoma pa se je izkazalo, da pravi Vicak živi. Če zberejo ponarjene dokumente, jih morajo za izstavitve novega potnega lista poslati na konzulta, ta pa bo zahteval podatke o Vicaku v Ontariu, tam pa bodo ugotovili, da so papirji ponarejeni.

Moskva ni skoparila z denarjem, ko je šlo za odstranitev podatkov. Dvema uradnikoma je plačala tri tisoč dolarjev, da sta z novimi ponaredki "spravila v življenje" dokumente lažnega Vicaka. Sam Carr pa je mobiliziral še več nameščenecv in celo zdravnik, ki naj bi potrdili osebno istovetnost in točnost podatkov, samo da bi konzulat v Washingtonu ne zahteval pojasnil iz kanadske države Ontario.

Vsa zadeva pa se je še bolj zapletla, kajti v začetku septembra se je zdelo, da kljub vsemu prizadevanju ne bo uspelo odstraniti sledov resničnega Vicaka. Guzenko se je spomnil, da je moral v dneh pred njegovim pobegom sam polkovnik Rogov odpotovati v Los Angeles, kjer je govoril z lažnim Vicakom.

G-mani so izsledili, da je Vicak v septembru res imel obisk. Prijatelji so opazili, da je bil nekaj tednov po tem obisku zelo slabe volje. Ob neki priliki je celo potožil, da bo moral v kratkem odpotovati.

Papela in njemu nadrejeno gospo Andoreun Soulier, ki je bila šef arhiva potnih listov, so aretirali. Ob tej priložnosti so prišli na sled še mnogim drugim ponaredkom. Javnosti pa še niso hoteli izdati, da gre za potne liste moskovskih agentov.

Lažnega Vicaka so opazovali dolge tedne. Izkazalo se je, da je imel zelo pomembno vlogo v zahodnoameriški vohunski organizaciji. Še važnejšo funkcijo je imel pri organiziranju kitajskih in japonskih delavcev in študentov.

Ko so ga razkrinkali, je skušal pobegniti, a ni niti slutil, da ga opazujejo. Sedel je v taksi v Long Beachu brez žene in otroka ter se spet odpeljal v smeri San Franciska. Pozneje so ugo-

tovili, da ga je tam čakala neka kitajska tihotapska ladja.

Toda do tja ni več prišel. Taksi ga je odpeljal v neznan smer. Naslednji dan se je pred njegovim stanovanjem ustavil še drug avtomobil in neznan moški se je javil pri Vicakovi ženi. Dejal je, naj gre z njim, češ da ji je tako naročil mož.

(Dalje prihodnjič)

TEKOM ČASA,

ko se zobozdravnik

nahaja na St. Clair Ave. in East 62nd St., je okrog 25 drugih zobozdravnikov v tel. nasebini prakticalno in se izselilo, dočim se dr. Zupnik še vedno nahaja na svojem mestu.

Ako vam je nemogoče priti v dotiko z vašim zobozdravnikom, vam bo Dr. Zupnik izvršil vsa morebitna popravila na njih delu in ga nadomestil z novim. Vam ni treba imeti določenega dogovora.

Njegov naslov je

Dr. J. V. ZUPNIK

6131 ST. CLAIR AVENUE

Tel. ENdicott 1-5013

vagal East 62nd Street: vhod samo na East 62nd Street.

Urad je odprt od 9.30 zj.

do 8. zv.

Dr. J. V. ZUPNIK

Zastopniki

"Enakopravnosti"

Za st. clairsko okrožje:

JOHN RENKO

1016 East 76th Street

UTah 1-6888

Za collinwoodsko in

euclidsko okrožje:

JOHN STEBLAJ

17902 Nottingham Road

IVanhoe 1-3360

Za newburško okrožje:

FRANK RENKO

Diamond 1-8029

11101 Revere Avenue

CHICAGO, ILL.

FOR BEST

RESULTS IN

ADVERTISING

CALL

DEarborn 2-3179

BUSINESS OPPORTUNITY

Good Buy — GROCERY — DELI — CATERING — BAKERY. Well established business. \$1,700 week. Room for improvement. Closed Sunday. Vicinity Garfield Park. Selling due to health. Come out and see. NEvada 8-8393

FEMALE HELP WANTED

High Class Shop needs experienced SEAMSTRESS and other fine sewing. Steady work. 1416 Central St., Evanston, Ill. Greenleaf 5-6448

DOMESTIC FEMALE

SETTLED DEPENDABLE GIRL OR MATURE WOMAN to take over household duties for employed mother. Stay. Someone more interested in a good home than small family salary. Call Bittersweet 8-1882 anytime

HOUSEKEEPER (one or two) Experienced; general housework, assist in cooking. No laundry. Stay. Own room and bath. Thursday and Sunday off. References. Call collect Gary 7132

Oglašajte v . . .

Enakopravnosti